

MODERN GREEK A2 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
GREC MODERNE A2 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
GRIEGO MODERNO A2 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 10 May 2004 (afternoon)
Lundi 10 mai 2004 (après-midi)
Lunes 10 de mayo de 2004 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Section A consists of two passages for comparative commentary.
- Section B consists of two passages for comparative commentary.
- Choose either Section A or Section B. Write one comparative commentary.
- It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- La section A comporte deux passages à commenter.
- La section B comporte deux passages à commenter.
- Choisissez soit la section A, soit la section B. Écrivez un commentaire comparatif.
- Vous n'êtes pas obligé(e) de répondre directement aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le souhaitez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- En la Sección A hay dos fragmentos para comentar.
- En la Sección B hay dos fragmentos para comentar.
- Elija la Sección A o la Sección B. Escriba un comentario comparativo.
- No es obligatorio responder directamente a las preguntas de orientación que se incluyen, pero puede utilizarlas si lo desea.

Διαλέξτε ή την πρώτη ή τη δεύτερη ενότητα

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

Να αναλύσετε και να συγκρίνετε τα ακόλουθα δύο κείμενα.

Εξετάστε τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους, καθώς και στο θεματικό τους περιεχόμενο. Σχολιάστε πώς χειρίζονται οι συγγραφείς τη δομή, τον τόνο, τις εικόνες και άλλα υφολογικά στοιχεία για να μεταδώσουν το νόημα που θέλουν. Δεν είναι απαραίτητο να απαντήσετε ευθέως στις βοηθητικές ερωτήσεις που τα συνοδεύουν. Ωστόσο, καλό θα είναι να τις χρησιμοποιήσετε ως αφετηρία του συγκριτικού σχολιασμού που θα κάνετε.

Κείμενο Α-1

Το διήγημα έχει θέμα τη ζωή και το τέλος (στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής) μιας ανθηρής εβραϊκής κοινότητας σε κάποια επαρχιακή ελληνική πόλη.

- ΣΤΗ ΜΙΚΡΗ ΜΑΣ ΠΟΛΗ** είχαμε κάπου τέσσερις χιλιάδες Εβραίους – περισσότερους, όχι λιγότερους. Ήταν όλοι τους συμμαζεμένοι γύρω απ' τη Συναγωγή¹ τους –το συναγωγή, που το λέγανε και κείνοι και μεις, μέσα στο παλιό Κάστρο της πόλης και σε μερικούς δρόμους ολόγυρά του. Οι Χριστιανοί που καθόντανε μέσα στο Κάστρο και σ' αυτούς τους οβρείκους δρόμους ολόγυρα είχαν στην οξώπορτά τους ένα σταυρό ζωγραφισμένο μ' ασβέστη. Ήταν όμως λιγοστοί, πολύ λιγοστοί, τόσο πολύ που σ' αυτούς τους δρόμους ήταν συνήθιο παλιό να βγαίνει την Παρασκευή το βράδυ άνθρωπος της Συναγωγής, μόλις έπεφτε ο ήλιος, και τελαλούσε δυνατά:
- 5 -Ω...ω...ρα για Σαμπά!... Ω...ρ...ααα για Σαχρί! Τελαλούσε πως έπεσε ο ήλιος κι άρχισε Σάββατο και κανένας τους να μην πιάνει φωτιά μες στα σπίτια τους ως το άλλο βράδυ. Παναπεί, δηλαδή, πως ήταν πέρα για πέρα οβρείκοι δρόμοι. Ήταν ο δικός τους μαχαλάς² –τα οβρέικα.
- 10 Πλούσιοι και φτωχοί ήταν όλοι τους μαζεμένοι γύρω απ' τη Συναγωγή τους, ήταν όλοι τους θρήσκοι, κανένας δεν έπιανε φωτιά και κανένας δε δούλευε το Σάββατο. Πλούσιοι και φτωχοί ήταν όλοι τους ταχτικοί στη ζωή τους, παντρεύονταν από μικροί κι είχαν όλοι τους ένα δεύτερο ρούχο καλύτερο για να φοράνε Σάββατο, να πάνε το πρωί στη Συναγωγή τους και να βγούνε τ' απόγευμα περίπατο οικογενειακώς. Όσοι μπορούσανε καθόντανε και στο
- 15 καφενείο, πάλι οικογενειακώς. Πίνανε καφέ ή μια γκαζόζα, οι γυναίκες τους τρώγανε μια βανίλια και τα παιδιά μοιραζόνταν το λουκούμι που κοβόταν στα δυο. Δεν ντρέπονταν που τους κοιτούσαν απ' τα γύρω τραπέζια. Την Κυριακή τ' απόγευμα ξαναβγαίνανε, πάλι οικογενειακώς ή πηγαίνανε πάλι στο καφενείο και χασμουριόνταν ώσπου να περάσει κι αυτή –μια μέρα ακόμα χαμένη.
- 20 Τέτοια φρόνιμη, ταπεινή και μαζεμένη ήταν η ζωή ολονών τους.

Δημήτρης Χατζής, “Σαμπεθάι Καμπιλής”, Το τέλος της μικρής μας πόλης, Αθήνα 1974
[1^η έκδ. 1963]

¹ Συναγωγή : τόπος λατρείας των Εβραίων

² μαχαλάς : γειτονιά

Κείμενο A-2

[Την Κυριακή 4 Μαΐου 2003 τιμήθηκε στο εβραϊκό νεκροταφείο Αθηνών η ετήσια Ημέρα Μνήμης για τα θύματα του Ολοκαυτώματος κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.]

- 5 **ΦΕΤΟΣ ΣΤΙΣ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2003**, στην Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος (*Yom Hashoah*) εκπροσωπήσαμε την πατρίδα μας και τον Ελληνικό Εβραϊσμό στην «Πορεία της Ζωής». Επισκεφθήκαμε πολλά στρατόπεδα αιχμαλώτων στη Πολωνία, μαζί με άλλους 4000 νέους από εβραϊκές κοινότητες όλου του
- 10 -Θυμηθήκαμε και πάντα θα θυμόμαστε τους ποικίλους και πανάρχαιους εβραϊκούς πολιτισμούς που καταστράφηκαν, σαν αυτόν της Θεσσαλονίκης και άλλων σημαντικών πόλεων της Ευρώπης και της Ρωσίας.
- 10 -Θα θυμόμαστε όχι μόνο το τραγικό τέλος των προγόνων μας, αλλά συνάμα την έντονη ζωή που ζούσαν σαν έμποροι και τεχνίτες, επιστήμονες και συγγραφείς, δάσκαλοι, μαθητές και οικογενειάρχες.
- Θα θυμόμαστε τα εκατομμύρια των μη Εβραίων που επίσης δολοφονήθηκαν από τη ναζιστική θηριωδία.
- 15 -Θα θυμόμαστε τους Έλληνες συμπολίτες μας, τις Ελληνικές Αρχές – επίσημες και αντιστασιακές- την Ελληνική Εκκλησία και τη γενναία στάση του Αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού, που με κίνδυνο της ζωής τους έσωσαν Έλληνες Εβραίους.
- 20 -Δεν θα ξεχάσουμε ποτέ αυτούς που με τόσο μεγάλο ανθρώπινο κόστος έσωσαν έστω και μια ζωή. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Ταλμούντ¹: «Αυτός που σώζει μια ζωή είναι σαν να έχει σώσει όλο τον κόσμο».
- Δεν θα ξεχάσουμε ποτέ τη σημασία του να αντιδρούμε στην έλλειψη σεβασμού στη διαφορετικότητα, όπου, όπως και όποτε αυτή εμφανίζεται.
- 25 Είμαστε βέβαιοι ότι ο καθένας από εμάς, μικρός ή μεγάλος, μπορεί να βοηθήσει στο να πλησιάσουμε την πραγματοποίηση του προφητικού οράματος για έναν κόσμο δικαιοσύνης, αρμονίας και ειρήνης.
- Εμείς, η Εβραϊκή Νεολαία της Ελλάδας, υποσχόμαστε ότι όσο ζούμε θα θυμόμαστε και δεν θα ξεχάσουμε ποτέ.

Παραθέματα από την ομιλία του εκπροσώπου της Εβραϊκής Νεολαίας Ελλάδος κ. Λέων Μιζάν, Χρονικά, Έκδοση του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου της Ελλάδος, Ιούλιος-Αύγουστος 2003

ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ Α

- Πώς εμφανίζονται στα δύο κείμενα η εβραϊκή κοινότητα και οι σχέσεις της με την ευρύτερη κοινωνία;
- Συγκρίνετε τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται στο κάθε κείμενο η συναισθηματική φόρτιση των δύο αφηγητών.
- Με τι τρόπους προσπαθεί ο κάθε αφηγητής να μεταδώσει το μήνυμα που θέλει;

¹ Ταλμούντ: σώμα εβραϊκών νόμων και ιερών κειμένων

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

Να αναλύσετε και να συγκρίνετε τα ακόλουθα δύο κείμενα.

Εξετάστε τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους, καθώς και στο θεματικό τους περιεχόμενο. Σχολιάστε πώς χειρίζονται οι συγγραφείς τη δομή, τον τόνο, τις εικόνες και άλλα υφολογικά στοιχεία για να μεταδώσουν το νόημα που θέλουν. Δεν είναι απαραίτητο να απαντήσετε ευθέως στις βοηθητικές ερωτήσεις που τα συνοδεύουν. Ωστόσο, καλό θα είναι να τις χρησιμοποιήσετε ως αφετηρία του συγκριτικού σχολιασμού που θα κάνετε.

Κείμενο Β-1

Ναι · την αγαπούσα τη θάλασσα! Την έβλεπα να απλώνεται απ' τα' ακρωτήρι ως πέρα, πέρα μακριά, να χάνεται στα ουρανοθέμελα σαν ζαφειρένια πλάκα στρωτή, βουβή και πάσχιζα να μάθω το μυστικό της. Την έβλεπα, οργισμένη άλλοτε να δέρνει με αφρούς τ'ακρογιαλί, να καβαλικεύει τα
 5 χάλαρα¹, να σκαλώνει στις σπηλιές, να βροντά και να ηχάει, λες και ζητούσε να φτάσει στην καρδιά της Γης για να σβήσει τις φωτιές της. Κι έτρεχα μεθυσμένος να παίξω μαζί της, να τη θυμώσω, να την αναγκάσω να με κυνηγήσει, να νιώσω τον αφρό της απάνω μου, όπως πειράζουμε αλυσοδεμένα τ' αγρίμια. Και όταν έβλεπα καράβι να σηκώνει την άγκυρα, να
 10 βγαίνει από το λιμάνι και ν' αρμενίζει στ' ανοιχτά · όταν άκουα τις φωνές των ναυτών που γύριζαν τον αργάτη² και τα καταβοδώματα των γυναικών, η ψυχή μου πετούσε θλιβερό πουλάκι απάνω του. Τα σταχτόμαυρα πανιά, τα ολοφούσκωτα · τα σχοινιά τα κοντυλογραμμένα · τα πόμολα³ που άφηναν φωτεινή γραμμή ψηλά μ' έκραζαν να πάω μαζί τους, μου έταζαν άλλους
 15 τόπους, ανθρώπους άλλους, πλούτη, χαρές, φιλιά. Και νυχτοήμερα η ψυχή μου κατάντησε άλλον πόθο να μην έχει παρά το ταξίδι. Ακόμα και την ώρα που ερχόταν πικρό χαμπέρι⁴ στο νησί και ο πνιγμός πλάκωνε τις ψυχές όλων και χυνόταν βουβή η θλίψη από τα ζαρωμένα μέτωπα ως τ' άψυχα λιθάρια της ακρογιαλιάς · όταν έβλεπα τα ορφανοπαίδια στους δρόμους και τις γυναίκες
 20 μαυροφόρες, απαρηγόρητες τις αρραβωνιαστικιές · όταν άκουα να διηγούνται ναυαγοί το μαρτύριό τους, πείσμα μ' έπιανε που δεν ήμουν κι εγώ μέσα · πείσμα και σύγκρουο μαζί.

Ανδρέας Καρκαβίτσας, “Η θάλασσα”, Λόγια της πλώρης, 1899

¹ χάλαρα : βράχια

² αργάτης : μηχανήμα που ανασύρει την άγκυρα

³ πόμολα : μεταλλικά σφαιρίδια στην κορφή του καταρτιού

⁴ χαμπέρι : είδηση

Κείμενο Β-2

5 Στην καταγωγή του ο Κόντογλου οφείλει πρώτ' απ' όλα την αγάπη του στη θάλασσα, που τον ανέδειξε σε έναν από τους καλύτερους Νεοέλληνες θαλασσογράφους. Λέγει ο ίδιος για το Αίβαλί: «Στο μέρος που 'ναι κολλημένο το χερσόνησο με την Ανατολή, η στεριά είναι πολύ χαμηλή κι αντικρύζονται η

10 μέσα θάλασσα με την έξω θάλασσα. Μάλιστα πολλές φορές το χειμώνα οι βροχές πλημμάρουνε¹ αυτό το μέρος κι η στεριά γίνεται ένα με τη θάλασσα» (σσ. 52-53). Ο θαλασσινός αγέρας νότιζε από τότε τα πνεμόνια του Κόντογλου κι έτσι ολοένα γύρναγε και ξαναγύρναγε με τα γραψίματά του στη θάλασσα, στις μακρινές θάλασσες και σ' εξωτικά νησιά που ονειρευόταν, σε

15 φάρους και στους ερημίτες τους, σε καράβια και σε караβοκύρηδες, σε κουρσάρους και γέρο-θαλασσόλυκους, σε ναυάγια πλοίων. Πήγαινε στο μοναστήρι της Νέας Μάκρης για ν' αντικρύζει τη θάλασσα και να θυμάται την πατρίδα κι αφιέρωσε στη θάλασσα και τους ανθρώπους της πάμπολλα βιβλία του, τον περίφημο Πέδρο Καζάς (1923), που του έδωσε και το εισιτήριο για το χώρο της λογοτεχνίας, τα Ταξίδια σε διάφορα μέρη της Ελλάδας και της ανατολής (1928), τον Αστρολάβο, («βιβλίο παράξενο» γραμμένο «από

20 διάφορα χαρτιά που αφήσανε φημισμένοι ταξιδευταί μαζί με όσα είδε και άκουσε αυτός ο ίδιος» 1934), τον τόμο Θάλασσες καΐκια και караβοκύρηδες, που συγκροτήθηκε από τις Θαλασσινές Ιστορίες του της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ², κι άλλα αθησαύριστα κείμενά του. Ο ίδιος ο Κόντογλου έχει γράψει και ξαναγράφει για τον Καπετάν-Ρόγκο, που του έμαθε ν' αγαπάει τη θάλασσα : «Σα μεγάλωσα λίγο, με σήκωνε στον ώμο του, με βουτούσε στη θάλασσα, με τάζε θαλασσινά.» Κι άλλοτε πάλι ο Κόντογλου έγραψε: «Σα μεγάλωσα λίγο κι

25 άρχισα να καταλαβαίνω καλύτερα χαιρότανε γιατί αγαπούσα τη θάλασσα και μου 'δινε την ευχή του να γίνω καπετάνιος μ' ένα τρικάταρτο καράβι. Μα η ευχή του δεν έπιασε κι αντί να γίνω θαλασσινός και να κάνω ταξίδια στις μακρινές θάλασσες, έγινα γραφιάς και τα γράφω στο χαρτί» (ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, 20 Δεκεμβρίου 1953).

Από την εισαγωγή του Ι.Μ. Χατζηφώτη στον τόμο με κείμενα του Φώτη Κόντογλου, Θάλασσες, καΐκια και караβοκύρηδες, επιμ. Ι.Μ. Χατζηφώτη, Αθήνα 1978

ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: ΕΝΟΤΗΤΑΣ Β

- Με πόση επιτυχία μας δίνουν τα δύο κείμενα τη σχέση ενός συγκεκριμένου ανθρώπου με τη θάλασσα και με ποιο τρόπο διαφέρουν αυτές οι εικόνες μεταξύ τους;
- Συγκρίνετε τους τρόπους με τους οποίους κατορθώνουν οι δύο συγγραφείς να μας δείξουν τη σημασία που είχε η θάλασσα για τον κεντρικό χαρακτήρα (π.χ. με εικόνες; δήλωση συναισθημάτων; επιχειρήματα; εξάπτοντας τη φαντασία μας;)
- Ποιες διαφορές μεταξύ των κειμένων Β1 και Β2 οφείλονται στο ότι τα κείμενα ανήκουν σε διαφορετικό λογοτεχνικό είδος;

¹ πλημμάρουνε : πλημμυρίζουν

² ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : εφημερίδα της εποχής στην οποία έγραφε ο Κόντογλου.